

IMKER WORDEN

Het bijenvolk

Een bijenvolk bestaat in de zomer uit ongeveer 50 à 60.000 bijen. 's Winters zijn dat er ongeveer 20.000. Ze zijn gehuisvest in bijenkasten of bijenkorven. Een volk is samengesteld uit één koningin, enkele duizenden darren (mannelijke bijen) en werkbijen of werksters. Darren zijn alleen 's zomers aanwezig, hun speciale taak is het bevruchten van een jonge koningin. De snelste en beste dar mag paren met hare Majesteit. Voor dit voorrecht moet hij een zware tol betalen, want na de daad sterft hij onherroepelijk. Tegen de herfst, als er geen jonge koninginnen meer zijn, jagen de werksters de nog aanwezige darren de kast uit. In imkerstaal spreekt men van de "darrenslacht".

Taakverdeling

De koningin wordt in imkerstaal ook "moer" genoemd. Zij legt in het voorjaar 1200 tot 2000 eitjes per dag. Na drie dagen komen de eitjes uit. De pasgeboren larfjes worden zes dagen lang door voedsterbijen gevoed. Daarna verpopt het larfje zich. Van ei tot koningin bedraagt de cyclus 16 dagen, van ei tot werkbij 21 dagen en van ei tot dar 24 dagen. Een werkbij leeft 's zomers ongeveer 6 weken: drie weken als huis- en binnenbij en drie weken als buitenbij, veld- of haalbij. In de binnendienst functioneert zij voornamelijk als voedsterbij en ratenbouwster, maar ook het "poetsen" van de cellen, het schoonhouden van de kast, het bewaken van het vlieggat en het in ontvangst nemen en opbergen van de nectar behoort tot haar taken. Een veldbij oogst nectar, stuifmeel, water en propolis (harsachtige stof afkomstig van planten, door de bijen gebruikt als kit).

In het najaar is er geen broed meer te verzorgen; bijen houden daardoor als het ware een hoeveelheid energie over, die wordt opgespaard in het zogenoemde eiwit-vetlichaam. Imkers spreken over "vette" bijen. Daarmee zijn ze in staat te overwinteren. In plaats van zes weken blijven ze 6 tot 9 maanden in leven.

Bijenproducten

De honingbij levert een aantal specifieke producten zoals: honing, stuifmeel (pollen), was, koninginnebrij, propolis, bijengif. Tevens is ze enorm belangrijk voor de bestuiving.

- **Bestuiving**

Veel culturen zijn afhankelijk van bestuiving door bijen. De belangrijkste daarvan: steenvruchten (zoals kers en pruim), pitvruchten (zoals appel en peer), besvruchten (zoals framboos), pronk- en tuinbonen, klavers, koolsoorten en verschillende kasteelten, zoals: tomaat, meloen, paprika enz. Ook voor de bestuiving van tal van bomen, struiken en wilde bloemen is de honingbij onmisbaar.

- **Honing**

Op drachtplanten halen de bijen nectar, die wordt omgezet in honing en daarna opgeslagen

in de raten.

- **Pollen (stuifmeel)**

Onmisbaar voor de voeding van larven. Zodra de bloemen in de omgeving van een bijenvolk stuifmeel leveren gaat de koningin op grote schaal eieren leggen. Sommige imkers verzamelen ook zelf pollen, want deze bevatten voor de mens essentiële voedingsstoffen.

- **Was**

Het bouw materiaal van de bijen. Ze maken er raten (cellen) van voor hun broed en voor de opslag van pollen en honing. Vrijgekomen was biedt veel industriële toepassingen zoals kerkkaarsen, lippenstift, zetpillen en zelfs snoepgoed.

- **Propolis**

Bijen verzamelen propolis, een sterk antiseptisch middel. Dit halen ze van de knoppen van diverse soorten bomen. Ze gebruiken propolis als kitstof voor het verstevigen van de raten en het dichtmaken van kieren in hun woning. (Je kan het vergelijken met de mens die voor deze taken "siliconen" gebruikt. Menige imker verzamelt propolis om er tinctuur of zalf van te maken, een uitstekend middel tegen wonden en huidinfecties. Verwerkt in bonbons is het een uitstekend middel tegen keelpijn.

- **Koninginnebrij**

Het voedsel voor een tot koningin gepromoveerd larfje en tevens het dagelijkse menu van Hare Majesteit. De gelei wordt toegepast in geneeskrachtige middelen en huidcrèmes. Er zijn imkers die dit product verzamelen, maar dat is geen sinecure.

- **Bijengif**

In enkele landen wordt bijengif ingezameld ten behoeve van de farmaceutische industrie. Er worden onder meer anti-reumapreparaten van gemaakt. Voor zover bekend komt reuma bij imkers minder voor.

Het bijenjaar

- **Januari - Februari**

Het is winter, de bijen houden zich in hun woning warm door dicht bij elkaar te kruipen, te bewegen en te eten van hun voorraad. In het hartje van de bijentros begint de koningin eitjes te leggen. Wanneer de buitentemperatuur stijgt tot 10°C houden de bijen een reinigingsvlucht. Ze vliegen buiten en ontlasten hun darmen, tevens beginnen ze het afval uit de kast naar buiten te dragen.

- **Maart - April**

De lente is in aantocht, de natuur ontwaakt, de koningin legt steeds meer eitjes, soms wel 2000 per dag. De haalbijen brengen naarstig stuifmeel en nectar naar de kast. Het bijenvolk maakt zich klaar voor de voorjaarsdracht.

- **Mei - Juni**

In onze streken loopt de voorjaarsdracht van ongeveer 20 april tot 20 mei. Het bijenvolk is nu enorm aangedikt. In de beste volken kunnen wel 60.000 bijen aanwezig zijn. De imker plaatst boven zijn kasten de honingzolders. Om veel honing te oogsten moet men voldoen aan 3 factoren. Ten eerste, je moet veel bijen hebben. (Sterke volken). Ten tweede, je moet veel bloemen hebben. (De bijenweide). Ten derde, je moet goed weer hebben. (Een 14 dagen met temperaturen tussen 20° en 24° C is ideaal). Doordat het bijenvolk nu zo groot is geworden komt het ook in zwermstemming. Dit wil zeggen dat het aan voortplanten denkt. Een voorteken van het zwermen is de baardvorming. Aan de ingang van de bijenkast hangen de bijen in slierten aan elkaar. Als je het zwermen observeert kan je zien dat plots alle activiteit stil valt. Na een tijdje verlaten de bijen massaal de kast, ze gutsen als een waterval naar buiten. Ook de oude koningin gaat mee. Ze vliegen een tijdje rond en vormen dan aan een boom of stuit een grote klomp bijen. De imker spreekt van een voorzwerm. Hij schept die zwerm en plaatst ze in een nieuwe bijenkast. Van het oorspronkelijke volk kunnen nog zwermen afkomen, dit zijn de nazwermen. Deze zijn merkkelijk kleiner dan een voorzwerm en de koningin is een maagdelijke. Dit wil zeggen dat ze nog niet met een dar heeft gepaard. In zijn productievolk probeert de imker het zwermen met allerlei bedrijfsmethoden tegen te gaan, veel zwermen is weinig honing. Als hij daar in slaagt kunnen de honingzolders bomvol heerlijke honing zitten. De avond voor het oogsten plaatst hij een bijenuitlaat en 's anderendaags kan hij de honingzolders afnemen. De raten zijn verzegeld, dit is een dun dekseltje van was. Hij neemt dit weg met een ontzegelmes of vork en plaatst de raat in een radiaalslinger. Door het draaien vliegt "het vloeibare goud" eruit. Het stroomt langs de wanden naar beneden en komt zo via een zeef in de rijper terecht. Na enkele dagen roerwerk kan de imker de honing op potten trekken. Heerlijk zo'n potje honing uit uw eigen streek.

- **Juli - Augustus - September**

De periode van de zomerdracht, maar ook van de darrenslacht. Na de voorjaarsdracht kan de imker bij goed weer nog een 2de keer oogsten. Rond 20 juli is deze dracht voorbij, ook de zwermtijd is voorbij. De legcurve van de koningin begint te minderen. De darren zijn overbodig geworden en worden door de werksters naar buiten gesleurd. De imker heeft het grootste deel van de honing afgenomen en voedert zijn kasten nu met een suikersiroop. Ieder volk moet zo'n 15 kg suiker krijgen om de winter door te kunnen. Nu moeten de bijen extra goed verzorgd worden. Want alle bijen geboren vanaf augustus zijn winterbijen en de garantie op een nieuw seizoen.

- **Oktober - November - December**

De populatie is gezakt tot 20.000 bijen, ze beschikken over een goede voorraad suiker/honing en stuifmeel. Langzaam aan valt de eierleg bij de koningin stil. De wintertros wordt gevormd. De imker maakt van deze periode gebruik om zijn materiaal te verzorgen. Ook het lezen van vakliteratuur, het opzoeken van nieuwe info op het world wide web behoort tot zijn taken. Wie last krijgt van de vervelende winterkwaaltjes kan bij de imker uit zijn buurt een potje honing halen. Alle Vlaamse imkers zijn trots op het product van hun bijen.